

Soldaat in Indonesië

Gert Oostindie
KITLV-KNAW

GERT OOSTINDIE

De oorlog in Indonesië roept een mensenleven later nog steeds heftige emoties op. Dat is niet vreemd. Nederland mobiliseerde indertijd 220.000 militairen voor een verloren strijd die achteraf 'fout' ging heten. In het publieke debat over onze grootste militaire operatie ooit gaat het vooral om Nederlandse oorlogsmisdaden. Veteranen hebben zich in deze debatten flink geroerd. Dat is logisch, zij waren er, zij beleefden de rauwe werkelijkheid, zij weten waarover ze het hebben. Dit boek is gebaseerd op hun brieven, dagboeken, gedenkboeken en memoires. Wat aan het licht komt over oorlogsmisdaden is vaak onthutsend. Maar het gaat ook om andere thema's: de spanning tussen de Nederlandse missie en de weerbarstige realiteit ter plekke; begrip en onbegrip over Indonesiërs en de strijd voor onafhankelijkheid; frustraties over de militaire en politieke leiding; angst, wraak en schaamte; verveling en seks; ont-heemding daar, en thuis; boosheid om verloren jaren en gebrek aan waardering. In *Soldaat in Indonesië* worden deze soldatenverhalen ingebed in de bredere context van de dekolonisatieoorlog en de verwerking ervan in Nederland.

GERT OOSTINDIE
**SOLDAAT IN
INDONESIË**

SOLDAAT IN INDONESIË

1945-1950

Gert Oostindie is directeur van het Koninklijk Instituut voor Taal-, Land- en Volkenkunde (KITLV-KNAW) en hoogleraar Geschiedenis aan de Universiteit Leiden. Hij publiceerde veelgeprezen boeken zoals *Het paradijs overzee* (1997/2011), *De parels en de kroon* (2006) en *Postkoloniaal Nederland* (2010). Aan dit boek ligt een breed onderzoek van het KITLV ten grondslag, waaraan in het bijzonder Ireen Hooigenboom en Jonathan Verwey een onmisbare bijdrage leverden.

WWW.UITGEVERIJPROMETHEUS.NL

978 90 351 4349 4

GETUIGENISSEN VAN EEN OORLOG
AAN DE VERKEERDE KANT VAN DE GESCHIEDENIS

PROMETHEUS

- Oproep KITLV-NIMH-NIOD, juni 2012
  - Reacties:
    - Pers
    - (Historische) wetenschap
    - Politiek: parlement, Rutte-1, Rutte-2
    - Indonesië: overheid en/vs historici
    - Indische gemeenschap
    - Veteranen
-

- 659 gepubliceerde egodocumenten
    - 100.000 blzn.
  - 1362 militairen
    - 0,6 % van krijgsmacht van 220.000 incl. KNIL
    - 0,85 % van 160.000 Nederlandse militairen
  - Beperkte representativiteit
  - Groot project: waarom niet e-humanities?
-

- 1. Inleiding
  - 2. De missie
  - 3. Een ver land met vreemde mensen
  - 4. De tegenstander
  - 5. Politiek en krijgsmacht: onderlinge verhoudingen
  - 6. Oorlogsmisdaden: analyse
  - 7. Oorlogsmisdaden: getuigenissen
  - 8. Reflectie op geweld
  - 9. Soldatenleven
  - 10. Thuiskomst
-

- Oorlogsmisdaden:
    - Onderrapportage, niettemin 779 verwijzingen
    - 75 – 80 % meldt niets c.q. ontkent expliciet
    - Extrapolatie: ‘eerder tienduizenden dan duizenden’
    - Gezien frequentie geen incidenten: ‘structureel’
  - Eigen reflectie op geweld
    - Vuile contraguerrilla
    - Better safe than sorry
    - Wraak, represailles
  - Daders: anderen > KNIL > ‘inheemsen’
  - Commandoketen en eigen verantwoordelijkheid
-

- Opvattingen over missie: toenemend cynisme
  - Ontheemdheid en eurocentrisme
  - Onvrede over politiek:
    - Tijdens oorlog: te zwak
    - Na oorlog: geen steun
  - Na thuiskomst:
    - Gebrek aan begrip en respect > zelfbeklag
    - Wantrouwen t.o.v. pers en onderzoek
-

- Geweld: frequentie, context, misdaden
  - Interactie met Indonesisch geweld
    - Strategie Indonesisch leger
    - Ongecontroleerd (?) geweld, o.m. de *bersiap*
  - Commandoketen: militair, juridisch
  - Politieke ‘afhandeling’, 1945-1950 en later
  - Archiefonderzoek en *oral history*
  - Breder context van dekolonisatie-oorlogen
-

GERT OOSTINDIE

De oorlog in Indonesië roept een mensenleven later nog steeds heftige emoties op. Dat is niet vreemd. Nederland mobiliseerde indertijd 220.000 militairen voor een verloren strijd die achteraf 'fout' ging heten. In het publieke debat over onze grootste militaire operatie ooit gaat het vooral om Nederlandse oorlogsmisdaden. Veteranen hebben zich in deze debatten flink geroerd. Dat is logisch, zij waren er, zij beleefden de rauwe werkelijkheid, zij weten waarover ze het hebben. Dit boek is gebaseerd op hun brieven, dagboeken, gedenkboeken en memoires. Wat aan het licht komt over oorlogsmisdaden is vaak onthutsend. Maar het gaat ook om andere thema's: de spanning tussen de Nederlandse missie en de weerbarstige realiteit ter plekke; begrip en onbegrip over Indonesiërs en de strijd voor onafhankelijkheid; frustraties over de militaire en politieke leiding; angst, wraak en schaamte; verveling en seks; ont-heemding daar, en thuis; boosheid om verloren jaren en gebrek aan waardering. In *Soldaat in Indonesië* worden deze soldatenverhalen ingebed in de bredere context van de dekolonisatieoorlog en de verwerking ervan in Nederland.

GERT OOSTINDIE
**SOLDAAT IN
INDONESIË**

SOLDAAT IN INDONESIË

1945-1950

Gert Oostindie is directeur van het Koninklijk Instituut voor Taal-, Land- en Volkenkunde (KITLV-KNAW) en hoogleraar Geschiedenis aan de Universiteit Leiden. Hij publiceerde veelgeprezen boeken zoals *Het paradijs overzee* (1997/2011), *De parels en de kroon* (2006) en *Postkoloniaal Nederland* (2010). Aan dit boek ligt een breed onderzoek van het KITLV ten grondslag, waaraan in het bijzonder Ireen Hooigenboom en Jonathan Verwey een onmisbare bijdrage leverden.

WWW.UITGEVERIJPROMETHEUS.NL

978 90 351 4349 4

GETUIGENISSEN VAN EEN OORLOG
AAN DE VERKEERDE KANT VAN DE GESCHIEDENIS

PROMETHEUS